

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft een aantal vragen en opmerkingen aan de Minister van Economische Zaken voorgelegd over de geannoteerde agenda informele Energieraad 18 mei 2017 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 636) en het verslag Energieraad van 27 februari 2017 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 672).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Ziengs

De adjunct-griffier van de commissie,
Thomassen

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie	5
II Antwoord/Reactie van de Minister	6

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van geannoteerde agenda ten behoeve van de informele Energieraad die op 18 mei 2017 onder Maltees voorzitterschap plaatsvindt te Malta.

De transitie naar een betaalbare, betrouwbare en schone energievoorziening kan Nederland niet zelf doen maar daar is Europa voor nodig. Europese wetgeving is hiervoor soms nodig. Europese wetgeving die in Europees verband zijn afgesproken heeft daarom de steun van deze leden. De voorstellen zoals gedaan in het winterpakket 2016 hebben niet allemaal de steun van deze leden. Op sommige punten zijn zij erg kritisch zoals gedeeld met de Minister tijdens het algemeen overleg op 22 februari jongstleden. Een voorbeeld hiervan is het wetsvoorstel hernieuwbare energie. Dit voorstel regelt dat lidstaten 10% van hun subsidiemechanismen open moeten zetten voor buitenlandse aanvragers. Dit houdt in dat een duurzaam energieproject in Polen gefinancierd kan worden door de Nederlandse subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) zonder dat dit mee telt voor het halen van de Nederlandse doelstellingen. Zonder een geharmoniseerd subsidiesysteem is dit onacceptabel. De leden van de VVD-fractie kunnen zich volledig vinden in de beantwoording van de Minister tijdens het genoemde algemeen overleg maar blijven dit voorstel kritisch volgen. De bijlage bij deze geannoteerde agenda met daarin de voortgang in de onderhandelingen over de voorstellen uit het Winterpakket Energie Unie 2016 worden door deze leden dan ook gewaardeerd.

Op 1 februari jongsteleden werd het mandaat gegeven aan het Maltese voorzitterschap om een start te maken met de onderhandelingen met het Europese parlement aangaande de herziening van de verordening betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gaslevering en houdende intrekking van verordening 994/2010. Graag benadrukken de leden van de VVD-fractie nogmaals hun standpunt dat geen van de voorstellen mag leiden tot inspraak van Brussel in het winnen van gas uit de Nederlandse bodem. Het gas uit het Groningenveld is van belang voor vele huishoudens in Nederland maar ook in onze buurlanden. Voorstellen vanuit Europa mogen de ingezette daling van gaswinning niet veranderen. De weg naar minder gaswinning is ingezet. Graag vragen zij de Minister om dit nogmaals te benadrukken.

De leden van de VVD-fractie lezen dat tijdens de Energieraad van gedachte gewisseld zal worden over de voorstellen aangaande de herziening van de richtlijn energie-efficiëntie. De verduurzaming van onze samenleving is erg belangrijk. Deze leden zijn van mening dat we één doelstelling moeten hebben: CO₂ uitstoot in de open lucht tegengaan. Dit

is het probleem en dat moeten we gezamenlijk aanpakken als Europa. Een bindende Europese energie-efficiënte doelstelling van 30% is daarom voor deze leden geen logische doelstelling. Het is een middel om minder CO₂ uitstoot te bewerkstelligen. De gevolgen van het Commissievoorstel, zoals Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) dit in kaart aan het brengen is, ontvangen zij graag. Kan de Minister dit onderzoek naar de Kamer sturen? Ook het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) is bezig met onderzoek naar een kosteneffectief CO₂-reductiepad richting 2030 en 2050, zo lezen deze leden. Kan de Minister ook dit onderzoek met de Kamer delen? De leden van de VVD-fractie gaan er vanuit dat het volgende kabinet de ambitieuze lijn van deze Minister op een verstandige manier doorzet. De onderzoeken van ECN en PBL kunnen daar een goede hulp bij zijn.

Bij nieuwbouw of grootschalige renovatie van de bebouwde omgeving moet er rekening gehouden worden met de verduurzaming. Voor de leden van de VVD-fractie is het vanzelfsprekend dat er bij nieuwbouw of grootschalige renovatie eerst gekeken wordt naar een duurzame energieaansluiting voordat er over een gasaansluiting wordt nagedacht. Hiervoor is ook het amendement van het lid Bosman (TK 34 627, nr. 7) ingediend bij de Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie) (TK 34 627). Het amendement regelt dat de gasaansluitplicht vervalt in gebieden die aangewezen zijn om geheel gasloos te worden. Bij de transitie naar een duurzaam energiesysteem zullen steeds meer gebieden worden voorzien van warmte op via een andere bron dan gas. Voorbeelden zijn warmtenetten, als bedoeld in artikel 1, onderdeel c, van de Warmtewet, en «all electric» gebieden, waar alleen een net voor elektriciteit aanwezig is en waar met bijvoorbeeld warmtepompen in de warmtevraag wordt voorzien. De voorstellen van de Europese Commissie tot aanpassing van de Europese richtlijn 2010/31/EU over de energieprestatie van gebouwen (COM (2016) 765) kunnen deze leden dan ook grotendeels onderschrijven. Zij vragen de Minister dan ook de strekking van het amendement mee te nemen in de besprekingen over dit onderwerp.

De leden van de VVD-fractie vragen de Minister ook de gedetailleerde opzet van het voorstel te bespreken. De richtlijn gaat volgens deze leden teveel in op detailniveau. Lokaal kunnen keuzes vaak beter gemaakt worden door te kijken naar de lokale omstandigheden. De maatregelen kunnen daardoor in meer samenhang met de regio worden gemaakt en vaak kostenefficiënter worden uitgevoerd. Graag een reflectie van de Minister.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele energieraad op 18 mei 2017. Zij hebben hierover enkele vragen.

Deze leden vragen de Minister wat zijn inzet is bij deze en volgende energieraden ten aanzien van het voorstel tot een herziening van de richtlijn energie-efficiëntie (2012/27/EU) en in het bijzonder ten aanzien van de door de Commissie voorgestelde bindende Europese energie-efficiëntie doelstelling van 30% in 2030. Dit aangezien het Maltees voorzitterschap hier 26 juni 2017 een voorlopig standpunt van de Raad over wil vaststellen. Gaat de Minister in lijn met de motie van de leden Jan Vos en Agnes Mulder (TK 30 196, nr. 512) de voorstellen van de Europese Commissie steunen? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie zijn benieuwd naar de verdere ontwikkelingen op het gebied van energiebesparing in de Europese Raad. Deze leden

vragen de Minister wat precies de reden is dat de richtlijnen energie-efficiëntie en energieprestaties van gebouwen zijn geagendeerd voor de Energieraad. Ook vragen zij om daarbij aan te geven of er binnenkort besluitvorming op deze onderwerpen zal plaats vinden. Zo ja, wanneer en op welke punten die besluitvorming dan plaats zal vinden.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister om meer informatie over het krachtenveld ten aanzien van de energiebesparingsdoelstellingen in de richtlijn energie-efficiëntie. Welke Europese lidstaten willen een bindend energiebesparingsdoel van 30% en een bindende jaarlijkse energiebesparing van 1,5%, en welke lidstaten streven meer indicatieve doelstellingen na? Ook willen deze leden weten welk standpunt de Minister op dit punt zal innemen tijdens de bespreking in de informele Energieraad.

De leden van de D66-fractie vragen de Minister om aan te geven op welke hoofdpunten de richtlijn energieprestaties van gebouwen is aangepast en hoe het kabinet nu oordeelt over de gedetailleerdheid van het voorstel. Ook vragen deze leden om het aangepaste voorstel, zodra dit beschikbaar is, met een kabinetsappreciatie naar de Kamer te sturen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de agenda en daarover enkele vragen. Het Maltezer voorzitterschap heeft zich ten doel gesteld om voor de Energieraad van 26 juni tot overeenstemming te komen over de herziening van de richtlijn energie-efficiëntie. In de geannoteerde agenda staat dat het kabinet er naar streeft om medio mei het rapport van ECN over de gevolgen van deze aanpassingen voor Nederland naar de Kamer te sturen. Het rapport van PBL verwacht het kabinet deze zomer. Op basis hiervan wordt het definitieve standpunt ingenomen. Hoe ziet de Minister dit samengaan met het huidige tijdspad van het Maltezer voorzitterschap?

In de geannoteerde agenda staat dat het voor Nederland wenselijk is dat de verplichting rondom de uitrol van op afstand leesbare meters voor warmte en koude aansluit bij de in Nederland gangbare praktijk. Wat houdt dit precies in? Wordt er voldoende rekening gehouden met de technische en economische levensduur van de warmtemeters?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende agenda voor de informele Energieraad. Zij hebben daarover enkele vragen.

Eén van de belangrijkste discussiepunten is de verplichtende energiebesparing. Zij vragen of er meer kan worden gezegd over de insteek van de verschillende lidstaten. Wat gaat de Nederlandse inbreng zijn in Malta, aangezien er dan nog geen beslissing van een volgend kabinet ligt waar in de brief naar wordt verwezen? Hoe verhouden de door de Commissie gewenste verplichtingen zich tot de vrijheid van lidstaten om zelf invulling te geven aan de reductiedoelen? Uiteraard moeten de reductiedoelen worden behaald, maar de leden van de SP-fractie vrezen dat met deze voorstellen teveel soevereiniteit wordt overgegeven. Iedere lidstaat staat immers voor dezelfde reductiedoelen maar zeer eigen uitdagingen. Graag zien deze leden hier een verdere toelichting op.

Hoe verhouden de plannen van de Commissie zich tot verdergaande liberalisering van de energiemarkt en de macht die daarmee wordt gegeven aan de energieleveranciers? Kan hierbij specifiek worden ingegaan op de mogelijke gevolgen voor de Nederlandse energiemarkt? Zij vragen dit met name met het oog op prijsontwikkeling. Wat betekent de wens van de Commissie om «marktverstoring» tegen te gaan voor het stimuleren van hernieuwbare energie? De leden van de SP-fractie maken

zich zorgen over de gevolgen van de Europese voorstellen tot veiligstellen van de gaslevering. Graag krijgen zij een verdere toelichting op het onlangs afgesloten Europees Akkoord gasgarantie. Wat gaat dit betekenen voor de gaswinning in Groningen? Betekent dit dat de Europese Unie afspraken over het afbouwen of stoppen met gaswinning kunnen overrulen? De leden spreken uit dat de gaswinning drastisch omlaag moet en verwachten daar ook een krachtig beleid voor.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele Energieraad. Zij hebben hierover enkele vragen.

Wat is precies de reden dat deze richtlijn en de richtlijn over energieprestaties van gebouwen nu geagendeerd worden in deze informele Energieraad? Is er besluitvorming op handen? Zitten de onderhandelingen op ambtelijk niveau vast? Kan de Minister het aangepaste Commissievoorstel over de richtlijn energieprestatie van gebouwen, zodra dit beschikbaar is, naar de Kamer sturen zodat zij zich nog hierover kan uitspreken vóórdat de Raad zijn standpunt (algemene benadering) vaststelt? Kan de Minister dit aangepaste Commissievoorstel vergezeld doen gaan van een kabinetsappreciatie?

Wat is het standpunt van de Minister over het doel van 30% energiebesparing in 2030, waar de Europese Commissie naartoe wil, en waar de Tweede Kamer zich ook voor heeft uitgesproken? Betekent het doel van 30% ook dat de CO₂-emissiedoelstellingen moeten worden aangepast en de lineaire reductiefactor moet worden verhoogd?

Hoe staat de Minister tegenover een handhaving van artikel 8 van de richtlijn energieprestatie van gebouwen? Klopt het dat dit artikel 8 regelt dat gebouwen geschikt gemaakt moeten worden om eveneens te dienen als laadinfrastructuur? Welke wijziging heeft de Europese Commissie aangebracht als het gaat om het voorstel om regionale samenwerking in de EU verplicht te stellen? Geldt dit ook voor de Regional Operations Centra (ROC)? Wat is de positie van de Nederland ten aanzien van het voorstel om Transmission System Operators (TSO) beter te laten samenwerken? Betekent dit voorstel niet dat bij een groeiend aandeel hernieuwbare energie in het Nederlandse net door import, de redispatch kosten aanzienlijk zullen toenemen en daarom de netwerktarieven voor eindverbruikers zullen stijgen? Leidt dit voorstel bovendien niet tot de situaties waarin landen met een groot aandeel hernieuwbare energie in hun energiemix niet al hun «goedkope» energie zullen exporteren naar landen met een kleiner aandeel hernieuwbare energie en daarmee ook te zijner tijd de subsidies die door Nederlandse consumenten zijn betaald? Wat is de exacte de positie van de Nederlandse overheid ten aanzien van het ROC-voorstel en het daarmee verband houdende issue dat nationale TSO's nog steeds de wettelijke verplichting hebben om de continuïteit van de energievoorziening en de leveringszekerheid te waarborgen maar dat de besluitvorming niet meer nationaal plaats gaat vinden maar binnen de ROC? Wat vindt de Minister van het voorstel om tariefverminderingen door inzet van de congestie-inkomsten te verbieden? Zal dit voorstel leiden tot stijgende netwerktarieven voor Nederlandse consumenten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda informele energieraad op aanstaande donderdag 18 mei. Op de agenda staat het voorstel om de bestaande richtlijn energie-efficiëntie te wijzigen. In het licht van het huidige tempo van de onderhandelingen over de richtlijn energie-efficiëntie, is het opvallend dat Nederland nog geen standpunt inneemt. Door het voorstel van de

Minister om dit aan een nieuw kabinet te laten en een rapport van ECN af te wachten, loopt Nederland het risico dat een niet-ambitieuze voorstel wordt aangenomen in de Energieraad van 26 juni. Graag een reactie. Deze leden onderstrepen het belang van energiebesparing voor het behoud van een leefbare planeet. Energiebesparing is de goedkoopste en tevens de eerste in aanmerking komende stap voor het behalen van de kabinetsdoelstelling per 2050 een CO₂-arme energievoorziening te hebben. Zij roepen de Minister dan ook op ambitieus in te zetten op herziening van deze richtlijn. Volgens onderzoeksresultaten uit de impact assessment voor de herziening van de Energiebesparingsrichtlijn is het kosteneffectieve potentieel voor energiebesparing in Europa 40% per 2030. De leden van de PvdD-fractie verzoeken de Minister daarom in de onderhandeling te pleiten voor een bindende doelstelling van 40% energiebesparing per 2030. Graag een reactie. Verder pleiten deze leden ervoor om bij de onderhandelingen minimaal vast te houden aan de doelstelling van 1,5% energiebesparing per jaar tot 2030, met mogelijke verlenging tot 2050. Daarbij moet het niet langer toegestaan zijn om het energiegebruik in de sector transport niet mee te nemen in de berekening van de 1,5% besparingsdoelstelling. Graag een reactie.

II Antwoord/Reactie van de Minister